

nyilvánvalóan az ország területi egységét veszélyeztették.

Ebben az időben írja Goga Oktávián lapja: „Felébresztették a történeti események és urrá lett felette egyedül és kizárólag a nemzeti eszme, mely a faji törekvéseknek legmagasabb célja.”

Tudnunk kell, hogy a román komité tagjai közül Goga annak a csoportnak volt tagja, amelyik minden áron azon volt, hogy a megegyezés egyáltalában ne történhessék meg, tehát Ignotusnak másodszer mondott: hogy románul gondolkozik s csak ír magyarul — magyaroknak!

Azt írja Ignotus, hogy Tisza amit a kezébe vett, azt tönkretette, legyen az bank, vagy politikai párt.

Volt-e erősebb politikai pártja Magyarországnak, mint az egykori munkapárt? Ignotusnak s elvbarátainak épen az erőssége volt vörös posztó a szemükben.

A bankokról talán a legigazabban ír Ignotus, azt hiszem az ilyenféle vonatkozások felelnek meg leginkább nemzeti gondolkodásának.

„S meg kell mondani, még mielőtt egy jóhiszeműen hazug s hamisságában még további nemzedéket tönkre lehető legenda ki nem alakul vértanu alakja körül, hogy ez a legszeretebb hazafiságu magyar egyik fő tönkretévője volt a magyarságnak és Magyarországnak, — szakember és választott vezér léteire éppoly végzetes, mint a németek számára az ő dilettáns imperatoruk.”

Az erdélyi magyarságnak, székelységnek s az egész nemzetnek ne Ignotus mondja meg, hogy kit tartson meg a legendáknak s kit illessen a nemzet vértanuinak kevés jelzőjével, azt bizza a nemzet lelkiismeretére; az igazabban diktálja ezt, mint a jugoszláv lapok és a román illetékesek!

Az igazságot pedig engedje át a történelemnek, az kinek-kinek érdeme szerint igazat, becsületes emléket ad a magyar nemzet históriájában.

Ignotus szerint szomorú, hogy nem választhatjuk meg apáinkat és vezéreinket, pedig az előzőkben ő mondta, hogy Tiszát a nemzet választotta. Ebben igaza van. Tiszát a nemzet választotta vezérének.

Végezetül azt mondja: „tulságos sokáig senkinek sem higyenek s a férfiakat, kiknek személyében a maguk sorsát viszik, időről-időre vegyék revízió alá.”

A nemzeti politika nem konjunkturális orientáció, azt a nemzeti eszme irányítja megfelelő férfiak által.

Igen, vegyék revízió alá azoknak személyét időről-időre.

Sokáig se higyenek neki.

Ignotus vajjon hivatlanul miért ment oda, ahhoz a néphez, amelynek van hite, amely Ignotus mentalitását egyáltalában nem ismeri.

Vagy itt már nem hittek neki?

„Ez is beletartozik abba a szent önzésbe, melyet Machiavelli népe tett a népek főtörvényévé, s amely azért szent, mert maga felé hajlik a keze.”

Ignotusnak e sorait a székelyek és magyarok figyelmébe ajánlom. Igazat mond!

Végül Ignotusnak: A demarkáción túlról is, innen is kegyelet száll a geszti sirbolt felé; ott is, itt is — tanítás nélkül is — tudni fogják a fiak a nagyszerű „figura” Czerninhez írott levelét, hogy: „aki megkísérli csak egy négyzetméter magyar terület elvételét is, az golyót kap.” — Dornban pedig a császár tudja, érzi Erdély és Magyarország háláját s közelebb áll érzésben is — mint a jugoszláv lapok.

Ilyen a magyar kegyelet, ilyen a magyar hála, ilyen lesz a történelem is.

Budapest, 1922. december 6. Pásint Ödön.

Holland-magyar kapcsolatok a múltban s a jelenben.

Írta: Telcs Máté László.

(Folytatás.)

Az 1848—49-es évek utrechti napilapjai nagy szimpátiával írnak a magyarokról s mikor a szabadságharc bukásával kivégezték a tizenhárom aradi vértanút, az egész hollandi sajtó a legmélyebb felháborodás hangján bélyegezte meg az osztrák bosszúvágy e kegyetlen tulkapását. Még október 6-án is erősen tartotta magát az a hír, hogy a tizenhárom tábornok kegyelmet kap, a következő napokban azonban már jöttek a döbbenetes értesítések a kivégzésekről; a hollandi lapok részletes tudósításokban írták meg a szomorú nap vérfagyasztó részleteit.

Egy 1850-ben Utrechtben nyomott kalendáriumban nem kevesebb, mint 8—10 oldalt találtam, mely a magyar szabadságharc emlékével foglalkozott, két magyar vonatkozású vers is van benne. Az egyiknek „A magyar huszár”, a másiknak „A magyarokhoz” a címe. Néhány sor az egyikből magyar fordításban:

Ó, mi szemünket le nem vehettük
Egy ilyen hősi, ilyen nagy csatáról,
Soh' sem hallánk hasonló lázadásról,
Holland még nem látott ilyen csudát.
Szegény, elhagyott Magyarország!
Hősöknek vagy vas-népe te . . .

Az utolsó sorok pedig:

Magyarország, Magyarország . . .
Te élni fogsz, el nem bukál
Minket is öltek zsarnokok
Zsarnok spanyol . . . és Holland' él
Magyarhon is még élni fog!

A második vers az akkori idők hangulatának megfelelőleg „Goergei”-t (Görgeit) támadja a hollandusoknál egészen szokatlan hévvel és eréllyel, mint minden bajnak okozóját. „Hogy is hordozhatott föld ily szörnyeteket?!“ kérdi egy helyütt, ami bár akkori hamis felfogást tükröz a szabadságharc egyik legnagyobb hadvezérééről, mégis szívünkhöz szóló, mert nagyobb fanatizmussal, lelkesedéssel, mélyebb elkeseredéssel magyar honpolgár sem irhatott volna a magyar szabadságharcról.

A mai hollandi sajtó, az egy ántántbarát „De Telegraaf”-ot kivéve, ugyanazt a meleg rokonszenvet mutatja Magyarországra iránt, mint a 48-as. A legjelentéktelenebb utrechti lapok is gyakran hasábokat szentelnek Magyarországnak, állandó „Magyarország” rovatjuk van, míg a kisántánt államai csak alkalomszerűleg kapnak rovatot. Valamennyi lap sokat foglalkozik azokkal a magyar hegedű- és zongoraművészekkel, akik Hollandiában elég sűrűn fordulnak meg és szép sikereket érnek el. Akiket azután nemcsak a művészet, de Magyarország javára is könyvelnek el. A magyar művészek népszerűségére jellemző, hogy fényképeik állandóan ott függenek a hollandiai zeneműkereskedések kirakataiban. Nálunk ez év június 18-án alakult meg a „Holland-Magyar Társaság”, melynek alakuló gyűlésén dr. Antal Géza igen érdekes részleteket mondott el a régi holland-magyar kapcsolatokról. Miután beszédében erdélyi vonatkozású dolgokról is esett szó, néhány érdekesebb részletét ideiktatom:

„1654-ben Wesselényi Ferenc, az ország nádora elé állítottak négy akadémikust, kik akkor tértek vissza hollandiai utjukról s kik tarsolyukban egy nálunk addig ismeretlen növény gumóját hozták, melyről az a hír volt elterjedve, hogy a nép táplálására rendkívül

alkalmas. Ez a gumó, mely az említett évben ért először Magyarország földjére s később a nép táplálására tényleg alkalmasnak bizonyult, a burgonya volt.

Különösen *Lipót* uralkodása idején látjuk a holland hatást Magyarországon érvényesülni. A *Wesse-lényi—Nádasdy—Zrinyi*-féle összeesküvés súlyos megpróbáltatások elé állította a nemzetet, s különösen a protestánsokat. A pozsonyi törvényszék a megidézett lelkészek nagy részét börtönnel és gályarabsággal sújtotta, eladván őket a spanyol király gályáira fejenként 50 aranyért. *Ekkor a németalföldi rendek utasították követüket, hogy bírja rá a császárt az üldözések megszüntetésére s egyben utasítást adtak de Ruyter Mihálynak, Hollandia legnagyobb tengerész-hősének, hogy a gályarabokat szabadítsa ki. De Ruyter a parancsnak eleget is tett, s a még életben lévő 26 gályarabot kiszabadította. 1907-ben, a nagy tengerész-hős 300 éves születési évfordulóján a magyar református egyház zsinata egy ezüst koszoru küldésével fejezte ki kegyeletét de Ruyter 250 év előtti emberbaráti cselekedetéért. E koszoru, melynek 26 levelére a 26 rabprédikátor neve van vésvé, ma is ott függ de Ruyter sirhantján.*

(Vége köv.)

NYÁR.

*Mi már a tengert nem látjuk soha.
Nekünk a tenger látomás marad,
melyre olasz-kék menny oszt sugarat,
élérhetetlen part, hullám-csoda.*

*Itt nem fogadnak bókos pálmafák.
Pártázatos, fehér kastély helyett
mogorva templom vár a víz felett,
falusi tűz, falusi árvaság.*

*De ez a nagy folyó, látod, tied:
sugaras Lidod, zúgó tengered, —
s ez a hőmpölygő dallam, lásd, enyém —*

*és este kinyitom az ablakom
és a históriáit hallgatom:
egyetlen transzilván hősköltemény.*

Marosszentimre.

Áprily Lajos.

* **Lázár Lajos székely testvérünk**, kolozsvári egyetemen végzett tanárjelölt a Feketesas-utca 17. szám alatt jól felszerelt könyves boltot nyitott, hol az egyetem hallgatói mindennemű tankönyveiket beszerezhetik. Papir- és írószerek raktáron. — Székely testvérünk életrelvő, egészséges vállalkozását az egyetemi hallgatóság megértő pártfogásába ajánljuk. „Minden erdélyi megpróbált magyar ember csonkamagyarországi életharca — harc Erdélyért is“.

A kisebbségi nemzetek védelmének újabb eredményei.

Írta: Balogh Arthur.

Akik a kisebbségi nemzetek védelmének ügyével behatóbban foglalkoznak, de a közösemények figyelmesebb szemlélői, egyáltalában bizonyára élénken emlékeznek még arra a famózus cikkre, amelyet a nyár derekán olvashattak a mai román kormány felhivatalosában, a bukaresti Viitorul-ban. Ennek a különösen magyar dolgokkal szemben tárgyilagosságról nem valami jó hírnevű kormány-organumnak augusztus 31-iki számában olvashatták azokat a megfontolásra — már mint a mai kormánynak a kisebbségi kérdésben vallott mentalitása szempontjából megfontolásra-méltó sorokat, amelyek megérdemlik, hogy emlékezetbe idéztessenek.

Szól pedig a nevezetes cikknek főbb része a következőképen. — Az a kisebbségi klauzula — mondja a liberális kormány szócsöve — melyet Juon Bratianu, mint Románia első kiküldöttje a versailles-i konferencián nem fogadott el, egy szerencsétlen klauzula, amelyet csak azért iktattak a békeszerződésbe, hogy a nagy államoknak alkalmat adjanak a kis államok ügyeibe beavatkozni. Ha 1919-ben támogatták volna Románia miniszterelnökét, amikor határozottan és ünnepélyesen tiltakozott a lealacsonyító kisebbségi záradék felvétele ellen a békeszerződésekbe, ma nem lennének nehéz helyzetek, amelyek abból állanak elő, hogy sértő határozatokat hoznak egy barátságos hatalommal szemben. A négyes szövetség, melyet elég erőssé tesz hatalma és joga, Genuában egyértelműleg visszautasított minden befolyásolást, amelyek kívülről jöttek. A kisebbségek kérdése, amint a román államférfi tiszta felfogása vallotta, amikor Versailles-ben tiltakozott, a nemzeti államoknak tisztán belső kérdése marad. Minden külső beavatkozás bármely formában a kisebbségek kérdésében visszautasításra fog találni a jövőben és egy 70 milliós blokk, amely az adriai tengertől a fekete tengerig és a Matapan-foktól a balti tengerig terjed, kész közös frontot csinálni mindenféle „humanitárius“ igénnyel és mindenféle beavatkozással szemben az államok belső viszonyaiba.

Részletesebben idéztük a román felhivatalos híradt közleményét, mert napnál világosabban mutatja az a magát liberálisnak nevező mai kormány felfogását ebben a kérdésben. Emlékezetbe kellett azt idéznünk azért is, mert amint az utóbbiakban látni fogjuk, ez a vélemény — bármennyire fontos reánk nézve gyakorlati szempontból — szerencsére ma már meglehetősen egyedül áll azokban a mérvadó körökben, amelyeknek feladata annak a 25 milliónyi embertömegnek szabad életéről gondoskodni, melyet a békeszerződések új impériumok alá kebeleztek be. De hogy még jobban kitűnjön az a kirívó ellentét, amely a kisebbségek kérdésében a román hivatalos felfogás és az európai békét és konszolidációt szolgálni akarók közt fennáll, emlékezetbe kell idéznünk még valamit. Ez már közelebbi időpontra esik. Bratianu miniszterelnök októberben lefolyt kolozsvári látogatásának idejére. A miniszterelnök ekkor tartott beszédében először azt az egészen rébuszerű, felesleges kijelentést tette, hogy a kisebbségek Nagy-Romániában a románokkal szemben sem magasabban, sem alacsonyabban nem állanak. Hogy magasabban hogyan állhatnánk egyáltalában, azt csak a liberális vezér tudná megmagyarázni.

Tette ezután pedig azt a nemkevésbé nevezetes kijelentést, hogy a békeszerződésből származó határozmányokat a kisebbségek jogaira vonatkozólag meg

NAGY KALAPJAVÍTÓ IPARTELEP Mencz Károly és Fia

menekült kalapos **Mars-lér 8. sz.**, a kórház során. Vilamos megálló a rókusai templomnál. Bármily férfi és női velur és filc kalapot újjácsinál felelősség mellett gyorsan és szakszerűen. — Saját készítményű női kalapok kaphatók minden színben és formában gyári áron.

A jó munkáért számtalan elismerés.